

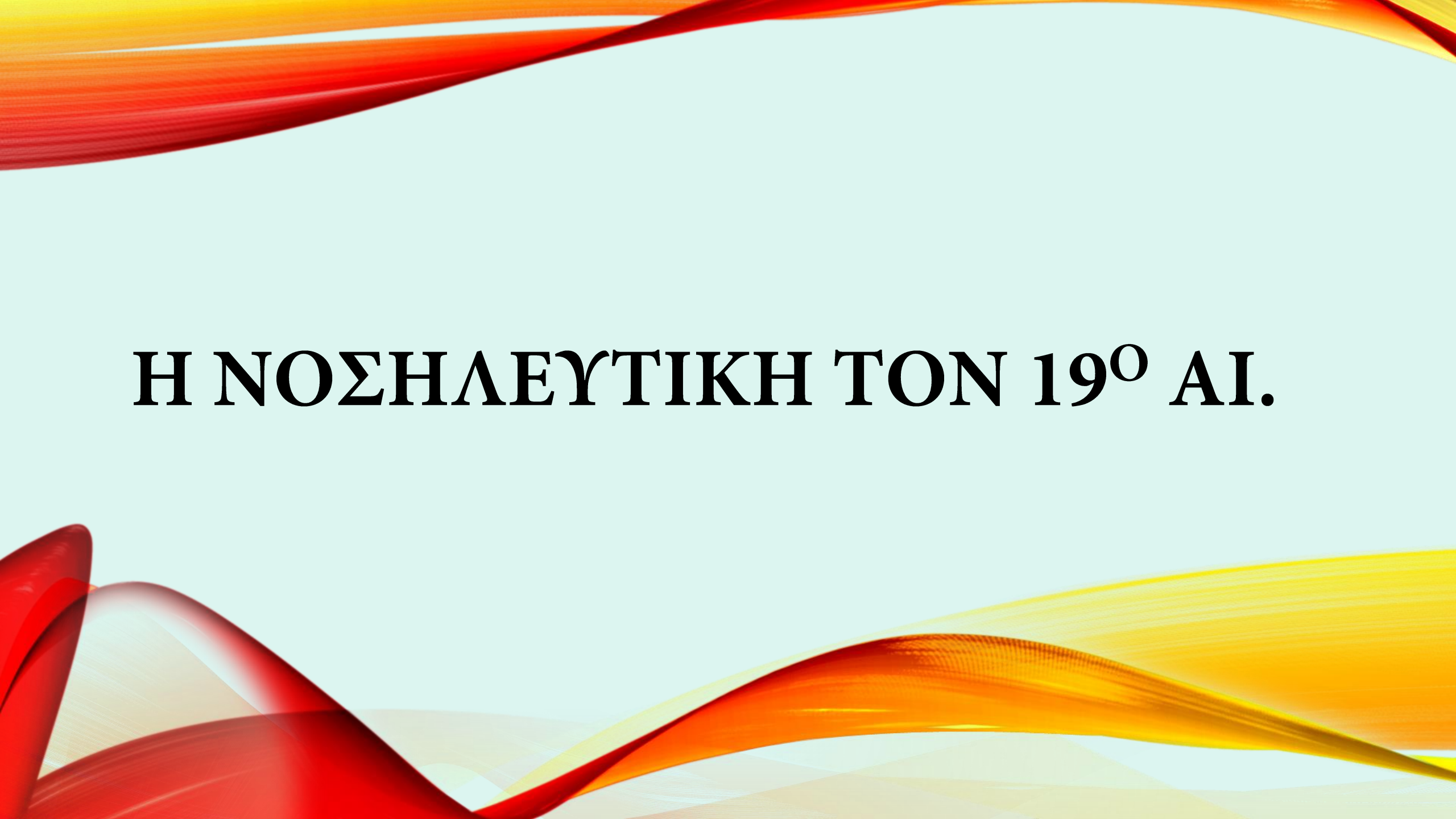

**ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ ΘΕΣΣΑΛΙΑΣ
ΣΧΟΛΗ ΕΠΙΣΤΗΜΩΝ ΥΓΕΙΑΣ
ΤΜΗΜΑ ΝΟΣΗΛΕΥΤΙΚΗΣ**

ΙΣΤΟΡΙΑ ΤΗΣ ΘΕΡΑΠΕΥΤΙΚΗΣ ΚΑΙ ΝΟΣΗΛΕΥΤΙΚΗΣ

9. Η ΚΑΘΙΕΡΩΣΗ ΤΗΣ ΝΟΣΗΛΕΥΤΙΚΗΣ - ΕΦΕΥΡΕΣΕΙΣ ΚΑΙ ΕΠΙΤΕΥΓΜΑΤΑ ΣΤΗΝ ΥΓΕΙΑ

Η ΝΟΣΗΛΕΥΤΙΚΗ ΤΟΝ 19^ο ΑΙ.

Αναγέννηση της νοσηλευτικής

- Η πρόοδος στην ιατρική οδήγησε στην αναγέννηση της νοσηλευτικής
- Ο Λούθηρος αντιτάχθηκε στην εξάσκηση της μοναστικής νοσηλευτικής
- Οι ναπολεόντειοι πόλεμοι οδήγησαν στη διαπίστωση της αξίας των Ταγμάτων
- Αποφασιστικό ρόλο έπαιξε η διοργάνωση της γυναικείας διακονίας και νοσηλείας

Ξεχώρισαν:

- *Elisabeth Fry*
- *Amalie Sieveking*
- *Theodor Fliedner*
 - Friederike Fliedner
 - Caroline Fliedner

Θεμελιωτές της νοσηλευτικής

α. Elizabeth Fry

- Επηρεάστηκε από τον ιεροκήρυκα W. Savery
 - Ιδρυσε σχολείο για απροστάτευτα παιδιά
 - 1813 επισκέφτηκε τις φυλακές Newgate
 - Ιδρυσε σχολείο
 - Σύλλογος γυναικών των φυλακών Newgate
 - Οι εφημερίδες αντιλήφθηκαν το μεγάλο κοινωνικό έργο της.
 - Η Βρετανική πολιτεία ζήτησε τη συμβολή και συνδρομή. Πρότεινε διαχωρισμό κρατουμένων:
 - γυναικών ανδρών
 - ηλικίας
 - πράξεων
 - σχολεία για εκμάθηση τεχνών
 - λήψη πρόνοιας μετά την αποφυλάκιση
- Και άλλα κράτη ζήτησαν οδηγίες, υποδείξεις
- Ανήγειρε σχολεία, κατοικίες και κλινικές σε φτωχές και λαϊκές συνοικίες του Λονδίνου.
 - Προς τιμήν της ιδρύθηκε το Elizabeth Fry's asylum

Θεμελιωτές της νοσηλευτικής β. Amalie Sieveking

- Άνοιξε σχολείο για παιδιά
- Φρόντιζε φτωχούς και ασθενείς
- Στη επιδημία της χολέρας 1831 περιέθαλψε ασθενείς
- Ιδρυσε γυναικεία αδελφότητα αδελφών του Ελέους με 12 αδελφές

Ανήγειρε ένα συγκρότημα 9 κατοικιών για φτωχούς:

– Ιδρυμα της Αμαλίας για απροστάτευτα παιδιά

Εδρασε ως διδασκάλισσα των νέων και διάκονος των φτωχών

Θεμελιωτές της νοσηλευτικής γ. Theodor Fliedner

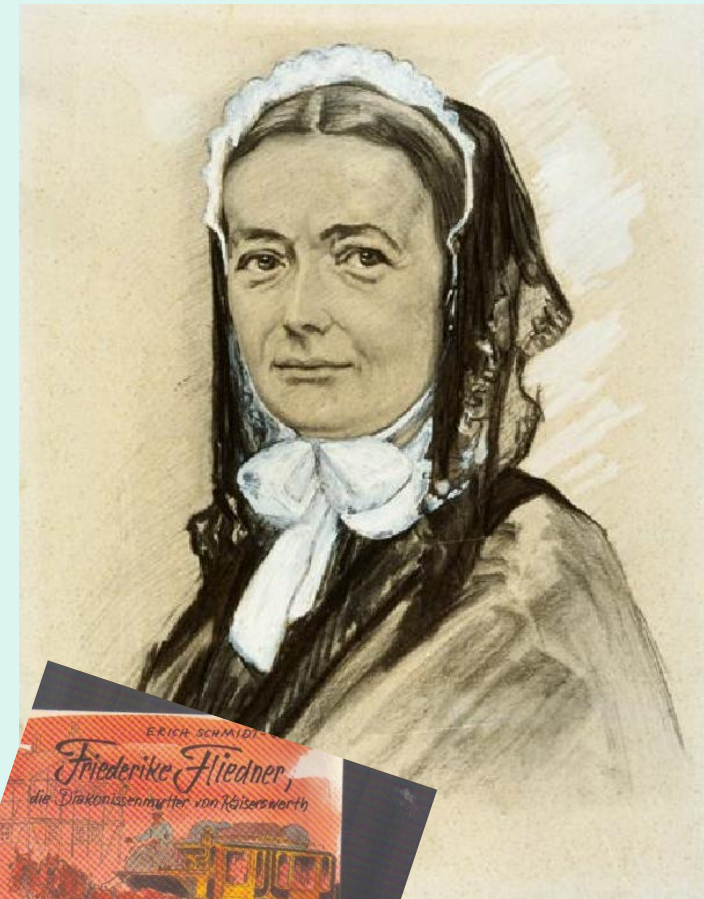
- Ιερέας προτεστάντης με κοινωνικό έργο
 - Ιδρύθηκε ο «Σύλλογος της κούπας»
 - Ταξίδεψε σε Ολλανδία, Αγγλία για να μελετήσει το φιλανθρωπικό έργο
 - Επηρεάστηκε από την Fry
 - Ιδρυσε «Εταιρεία φυλακών Ρήνου και Βεστφαλίας»
 - Το 1836 δημιούργησε
 - Ιδρυμα Fliedner για αποφυλακισμένες γυναίκες
 - Σχολή μικρών παιδιών
 - Σύλλογος για την περίθαλψη ασθενών
 - Ευαγγελικό ίδρυμα διακονισσών
 - Νοσοκομείο για περίθαλψη ασθενών με ανάγκη εκπαίδευσης των διακονισσών
- ⇒ Πρόγραμμα διακονισσών με γνώσεις Νοσηλευτικής
⇒ Σημειώσεις Νοσηλευτικής
⇒ Εγχειρίδιο Νοσηλευτικής
⇒ Πρώτη Σχολή Νοσοκόμων Αδελφών

Θεμελιωτές της νοσηλευτικής

γ1. Friederike Fliedner

- Περιέθαλπε φτωχούς και ασθενείς
- Ιδρυσε γυναικείο Σύλλογο
- Στον Οίκο των διακονισσών ήταν προϊσταμένη: η πρώτη «μητέρα»
- †1842 άφησε δυσαναπλήρωτο κενό

Θεμελιωτές της νοσηλευτικής γ2. Caroline Fliedner

- Δασκάλα
- Θαυμάστρια της Ζίβεκινγκ
- Υπεύθυνη όταν ταξίδευε ο Φλίντερ στον «Οίκο των διακονισσών»
- 300 οι μαθητευόμενες

Kaizerswerth Κάιζερσβερτ

Στο Κάιζερσβερτ εκπαιδεύτηκαν 2000 διακόνισσες. Αυτή η εξέλιξη ανάγκασε τον Φλίντερ να αφοσιωθεί αποκλειστικά στη διοίκηση των Ιδρυμάτων.

Το 1851 ταξίδεψε στα Ιεροσόλυμα όπου ίδρυσε «Νοσοκομείο» και «Εκπαιδευτικό ίδρυμα» για κορίτσια. Ακολούθησαν Αλεξάνδρεια, Κάιρο, Κων/πολη, Βηρυτό.

Το 1861 στο Κάιζερσβερτ συγκλήθηκε το «Γενικό Συνέδριο των Ευαγγελικών μητρικών οίκων διακονισσών» = Κύριος φορέας γυναικείας διακονίας

Στα 1864 στην αδελφότητα Κάιζερσβερτ ανήκαν 30 μητρικοί οίκοι 1600 αδερφές 400 τομείς δράσης.

Στα Ιεροσόλυμα η Charlotte Pilz. Εξέχουσα μορφή «νοσηλεύτρια-διακόνισσα» του Κάιζερσβερτ. Ασχολήθηκε με την περίθαλψη των χολερικών.

Εξέλιξη και εξάπλωση των αδελφοτήτων διακονισσών και νοσηλευτριών

- **Γαλλία** ⇒ Verneil: Αδελφότητα διακονισσών στο Bordeaux για αποφυλακισθείσες γυναίκες + Οίκος ευγηρίας + Θεραπευτήριο + Σωφρονιστήριο γυναικών
⇒ Harter: Σύλλογος υπηρετουσών στο Στρασβούργο ➤ Μετά από βετή λειτουργία και εκπαίδευση στο Κάιζερσβεργτ, ιδρύθηκε η Αδελφότητα διακονισσών
- **Γερμανία** ⇒ Gossner: στο Βερολίνο ίδρυσε όμιλο γυναικών για περίθαλψη ασθενών. Ξεχώρισε η Arnin
⇒ Βερολίνο: Κεντρικός μητρικός οίκος διακονισσών Βηθανίας + Löhe: Αδελφότητα Neuendetteslau
⇒ Ulrike v. Leipziger: Στη Δρέσδη «Μητρικός οίκος» Το νοσοκομείο από 6 κλίνες έφτασε τις εκατό
⇒ Bielefeld: Αδελφότητα Bethel = Εκπαιδεύτηκαν στο Κάιζερσβεργτ ➤ Ξεχώρισε η Emilie Heuser
- **Ολλανδία** ⇒ Οίκος διακονισσών στην Ουτρέχτη = Εκπαιδεύτηκαν στο Κάιζερσβεργτ ➤ Αδελφότητα διακονισσών περίθαλψη ασθενών και φτωχών.
- **Ελβετία** ⇒ Μητρικός οίκος: Σε Echallens από τον L. Germond και Βέρνη από την S. Dandliker
- **Αγγλία** ⇒ Ευαγγελικοί οίκοι διακονισσών: Σε Rochester (1849) και Λονδίνο (1861)
- **Ιρλανδία** ⇒ Αδελφός του Ελέους Αγ. Βικεντίου στο Δουβλίνο (1834)

Διαμορφωτές της Νοσηλευτικής

Florence Nightingale

Φλόρενς Νάιτινγκειλ

Από αριστοκρατική οικογένεια (*1820 †1910 Λονδίνο). Αποφάσισε να γίνει νοσηλεύτρια. Γνωριμία με Φράι. Ταξίδεψε: Εδιμβούργο, Δουβλίνο και Γαλλία (Παρίσι, Λυών, Μασσαλία), Γερμανία, Ιταλία (Ρώμη), Αίγυπτο (Κάιρο), Τουρκία (Κων/πολη) και Ελλάδα (Αθήνα) για την πρότυπη νοσοκομειακή περίθαλψη. Εισήλθε ως νοσοκόμος στο Κάιζερσβεργτ. Επέστρεψε στο Λονδίνο (1851): Διευθύντρια του *Οίκου για ασθενείς παιδαγωγούς*.

Κριμαϊκός πόλεμος (1854): περιέθαλπε τραυματίες και ασθενείς στην Ταυρική/Κριμαία. Ο πολεμικός ανταποκριτής Russel σημείωνε την αυτοθυσία της. Ακολουθώντας πήγε στο Σκούταρι όπου επικρατούσαν άθλιες συνθήκες. Εκεί φρόντιζε τους τραυματίες. Επέβαλε καθαριότητα, λουτρό, μυο- και εντομοκτονίες. Πρώτο οργανωμένο σύστημα πολεμικής νοσοκομειακής πρόνοιας. Η θνησιμότητα από 42% σε 2%. Γνωστή και ως η «κυρία με τη λάμπα» λόγω της διαρκούς περίθαλψης των τραυματιών. Αναχώρησε τέλη του 1856 από το Σκούταρι. Αποκλήθηκε *μητέρα των τραυματιών και ηρώδα της Κριμαίας*.

1857: έγραψε τα πορίσματά της. 1858: Σημειώσεις νοσηλείας 1859: Σημειώσεις για νοσοκομεία

Τιμήθηκε από τον Σουλτάνο για την προσφορά της.

Ακολούθησε η βασίλισσα της Αγγλίας: Ειδικό παράσημο

Ανεγέρθηκε *Οίκος* για τις διακόνισσες: Οίκος Ναϊτινγκέιλ = πρώτη *Σχολή Αδελφών νοσοκόμων*

Αρχές, θέσεις και εμπειρίες

Σχολή Νοσοκόμων: α. Αποτελεί παράρτημα νοσοκομείων για πρακτική άσκηση αδελφών

β. Οικοτροφείο για πειθαρχία και ηθική ανατροφή

γ. Μακροχρόνια διαμονή για απόκτηση εμπειρίας

Οι άρρωστοι ανά την Ευρώπη νοσηλεύονταν από πέντε συστήματα, όπου η νοσοκόμος ήταν:

A. σε θρησκευτικό τάγμα υπό πνευματική καθοδήγηση

B. σε θρησκευτικό τάγμα σε νοσοκομείο τάγματος

Γ. λαϊκή, υπό λαϊκή νοσηλευτική ιεραρχία και ξεχωριστή διοίκηση

Δ. λαϊκή, υπό λαϊκή ιεραρχία και διοίκηση

Ε. λαϊκή, υπό νοσηλευτική διεύθυνση και διοίκηση

Κίνητρα για άσκηση επαγγέλματος:

- Φυσικό - Επαγγελματικό – Θρησκευτικό

Επιθυμούσε ένα Σώμα νοσηλευτών: να αντικαταστήσει τις μοναχές με επαγγελματισμό και φιλοσοφία. Αντίθετη με το πιστοποιητικό αναγνωρισμένο από την Πολιτεία.

Rathbone και Fenwick

W. Rathbone: Νοσηλεία στο σπίτι. Συνετέλεσε στην οργάνωση Συνεργάστηκε με την Ναϊτιγκέιλ. Ίδρυσε νοσοκομείο στο Liverpool: Οίκος και Σχολή Η πόλη διαιρέθηκε σε τομείς

Λονδίνο 1874: Μητροπολιτικό Σύνδεσμο Νοσοκόμων για ανάγκες και συνθήκες νοσηλείας για κατ' οίκον περίθαλψη

B. Fenwick: 1877 ίδρυσε τον Σύνδεσμο Αγγλίδων νοσοκόμων για το Μητρώο.

1892 εγκρίθηκε το καταστατικό του *Βρετανικού Βασιλικού Συνδέσμου Νοσηλευτριών* με αναγνωρισμένο: επάγγελμα, δραστηριότητα, πιστοποιητικό, κατάρτιση/σπουδές 3ετείς σε **Σχολή Νοσοκόμων**

1902 Σύνδεσμος για την Κρατική αναγνώριση Διπλώματος Νοσοκόμων

1916 Royal College of Nurses για νοσηλευτικές υποθέσεις

Το επάγγελμα εδραιώθηκε και αναγνωρίστηκε το νοσηλευτικό έργο

Θεωρητικό υπόβαθρο

α. H. Perlaui: Ψυχοδυναμική = ρόλος διαπροσωπικών σχέσεων

β. D. Orem: Έλλειμμα αυτοφροντίδας

γ. F.G. Abdellah: Βιοψυχοκοινωνικές ανάγκες ασθενούς

δ. E. Wiedebach: Κλινική Νοσηλευτική

ε. V. Henderson: Νοσηλευτική εκπαίδευση

στ. L. Hall: Core, Care, Cure (Πυρήνας, φροντίδα, ίαση)

ζ. M. Rogers: 10θέσεις για προαγωγή της Νοσηλευτικής σε επιστημη και τέχνη

η. C. Roy: Πρακτική, ερευνητική και εκπαιδευτική

θ. M. Levine: Προσαρμογή στον άνθρωπο και την αρρώστια

ι. B. Neuman: Αλληλεπίδραση ασθενούς, νοσηλευτή και περιβάλλοντος

ια. I. King: Αποτέλεσμα τη φροντίδας

ιβ. J. Travelbee: Διαπροσωπικές σχέσεις

ιγ. K. Barnard: Αμοιβαιότητα μητέρας, παιδιού

ιδ. E. Adam: Πρότυπα εκπαίδευσης νοσηλευτών

ιε. R. Parse: Δυνατότητες και επιλογές στη διεργασία της νοσηλείας

ιστ'. N. Roper, L. Winifred, A. Tierny: Πρότυπο νοσηλείας ανάλογο με το πρότυπο ζωής

International Council of Nurses

1899 η Fenwick συστήνει το Διεθνές Συμβούλιο Νοσηλευτών

Πρώτη Πρόεδρος η Fenwick

Στόχευε στην αυτοδιοίκηση των νοσηλευτών για άνοδο του επαγγέλματος

1901 Πρώτο Συνέδριο Νοσηλευτών με 400 Νοσηλευτές

1923 Εθνικός Σύνδεσμος Νοσηλευτών Ελλάδας (ΕΣΝΕ)

1934 Διεθνές Ίδρυμα Φλέρνς Ναϊτιγκέιλ

1953 Διεθνής κώδικας Νοσηλευτικής Ηθικής:

Τι να τηρούν οι Νοσηλευτές: διατήρηση ζωής, ανακούφιση αρρώστων, προαγωγή υγείας, επίπεδο εκπαίδευσης, σεβασμό στις θρησκευτικές πεποιθήσεις, τήρηση απορρήτου, ηθική στις πράξεις, μη διαφήμιση, συνεργασία με συναδέλφους.

19⁰_Σ ΑΙΩΝΑΣ

Μεγάλες ανακαλύψεις

α. Θεραπευτικά όργανα

- Θεραπευτικά όργανα

Laennec: **στηθοσκόπιο** = πνευμονικά και καρδιακά συμπτώματα

Helmholz: οφθαλμοσκόπιο = εξέταση εσωτερικού του οφθαλμού

Pravaz, Wood: υποδερμική σύριγγα

Allbout: **υδραργυρικό θερμόμετρο**

Wunderlich: κλινική θερμομέτρηση

Bash: **σφυγμομανόμετρο**

Riva-Rocci: Υδραργυρικό πιεσόμετρο

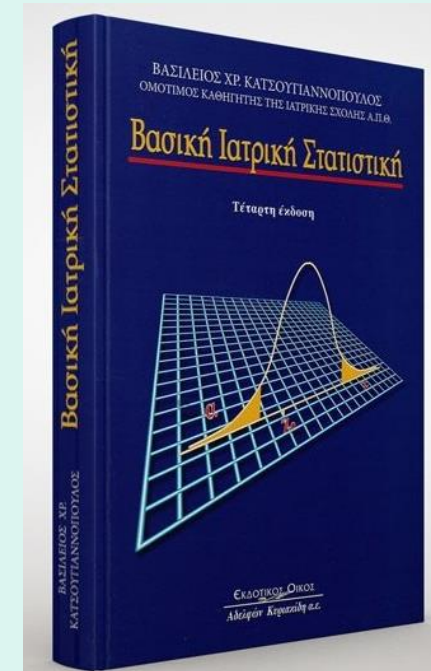
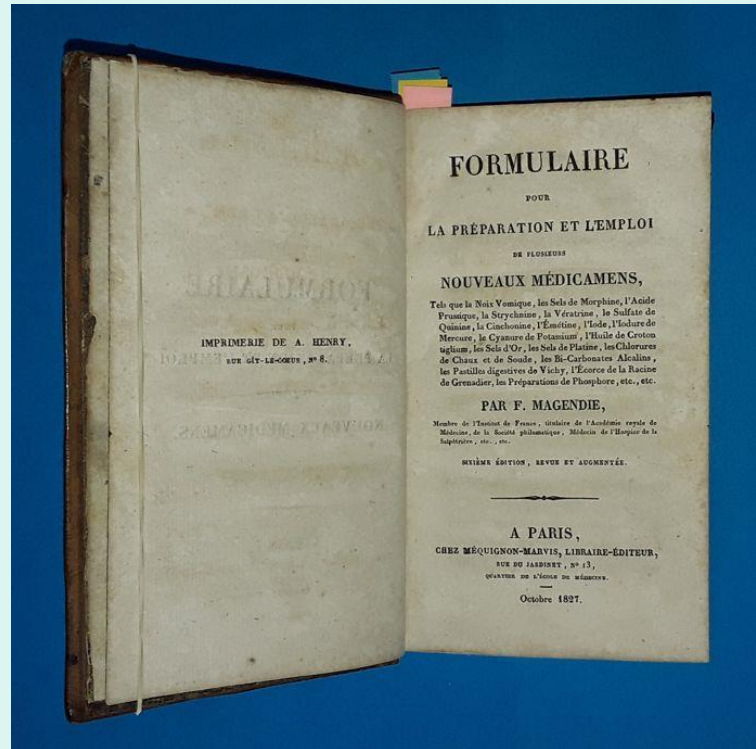
Μεγάλες ανακαλύψεις β. εξέλιξη και ανάπτυξη επιστημών υγείας

- Ανάπτυξη-εξέλιξη:

Σύγχρονη Χημεία και Βιοχημεία

Luis: Στατιστική στην ιατρική για αποτελεσματικότητα

Magendie: Σύγχρονη Φαρμακολογία

Μεγάλες ανακαλύψεις γ. μελέτες, ευρήματα και θεωρίες

Bernard: Το εσωτερικό του σώματος διατηρείται σταθερό

Addison: Μελέτες για κακοήθης αναιμία και νοσήματα επινεφριδίων

Bright: πρώτη ερευνητική μονάδα για νεφροπαθείς

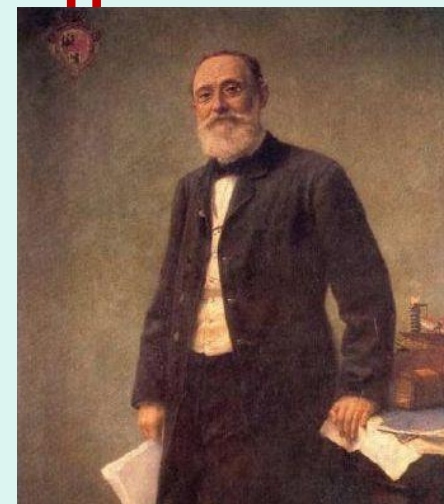
Hodgin: σύνδρομο αύξησης λεμφαδένων

Virchow: ιδρυτής της κυτταροπαθολογίας = οι νόσοι εκδηλώνονται στα κύτταρα

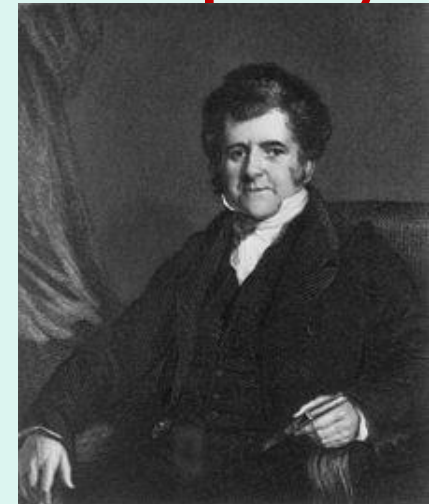
Pasteur: μικροβιολογία = οι μικροοργανισμοί προκαλούν νόσους και οι ίδιοι προέρχονται από μικροοργανισμούς

Koch: Βακτηριολογική έρευνα = βάκιλος του άνθρακα / φυματίωση

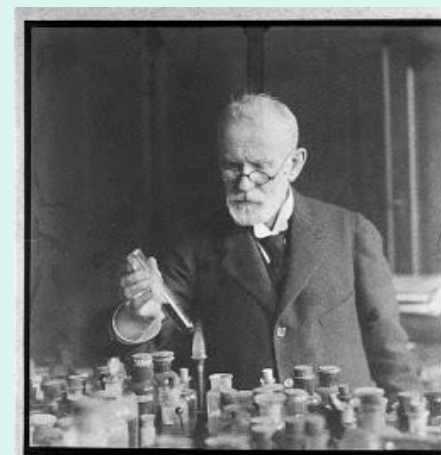
Ehrlich: Ανοσολογία + χημειοθεραπεία

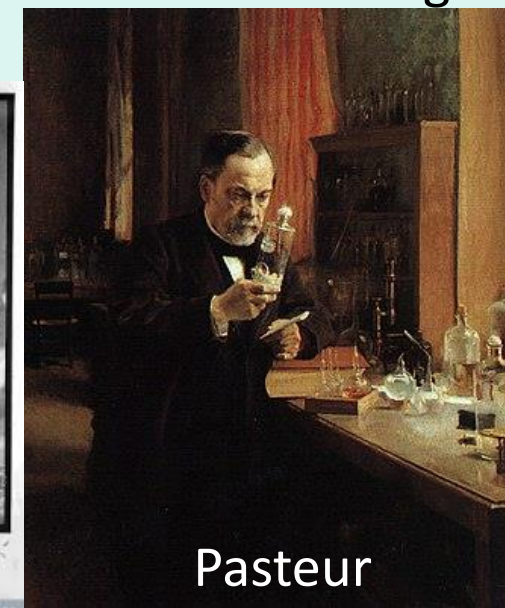
R. Virchow

Richard Bright

Ehrlich

Pasteur

Μεγάλες ανακαλύψεις

δ. αντιμετώπιση πόνου και λοιμώξεων

• ΠΟΝΟΣ:

Morton: χρήση αιθέρα για αναισθησία

⇒ **Simpson:** χλωροφόρμιο

⇒ **Ore:** χλωράλη → ενδοφλέβια

⇒ **Koller:** κοκαΐνη για αναισθησία ⇒ 20^{ος} αι. : νωτιαία έγχυση και επισκληρίδια αναισθησία

• ΛΟΙΜΩΞΕΙΣ:

Semmelweis: βρώμικα χειρουργικά εργαλεία οδηγούν στον πυρετό των γυναικών μετά τον τοκετό

⇒ **Lister:** αντισηψία στη Γλασκώβη

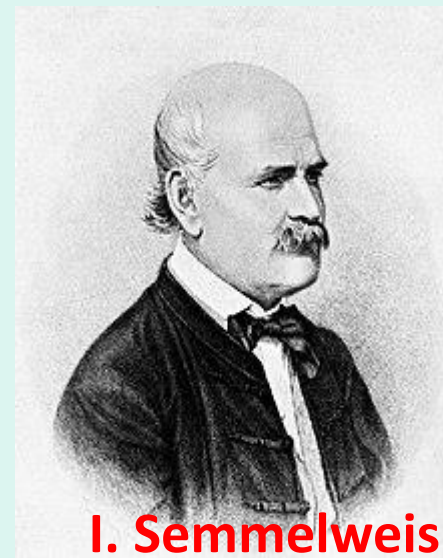
⇒ **Bergmann:** αποστείρωση επιδέσμων

⇒ **Halsted:** αποστείρωση ελαστικών γαντιών

• ΑΝΑΚΑΛΥΨΕΙΣ

Röntgen: ακτίνες X (αρχικά για διάγνωση καταγμάτων)

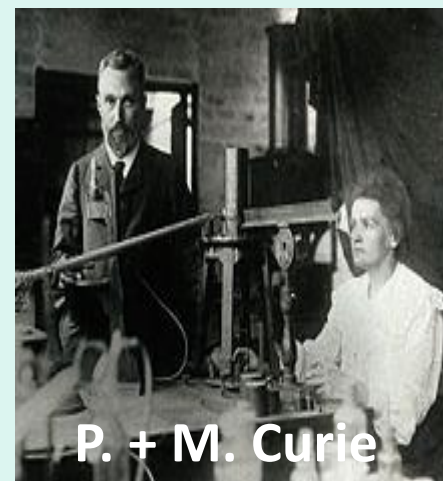
P.+M. Curie: ράδιο για θεραπεία νόσων

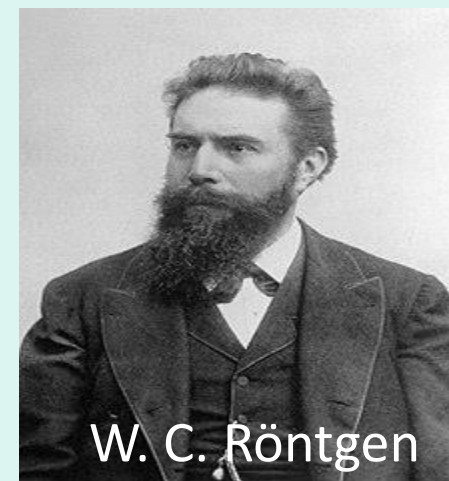
I. Semmelweis

S. G. Morton

P. + M. Curie

W. C. Röntgen

20⁰Σ ΑΙΩΝΑΣ

Εξέλιξη ειδικοτήτων Ανακαλύψεις και επιτεύγματα

- Αιματολογία:

Landsteiner: ομάδες αίματος A, B, O $\Rightarrow$ μεταγγίσεις αίματος

Wiener: ανακάλυψη Rh $\Rightarrow$ Rh+ και Rh-

- Φαρμακολογία:

Fleming: πενικιλίνη $\Rightarrow$ Αντιβιοτικά

- Αγγειοχειρουργική και μεταμοσχεύσεις με πρωτοπόρο τον Carrel

DeBakey: αρτηριοστεφανιαία παράκαμψη (by-pass)

- Μεταμοσχεύσεις:

Barnard: μεταμόσχευση καρδιάς (1967)

Scola/Dubost/Harrison/Murray: μεταμόσχευση νεφρού

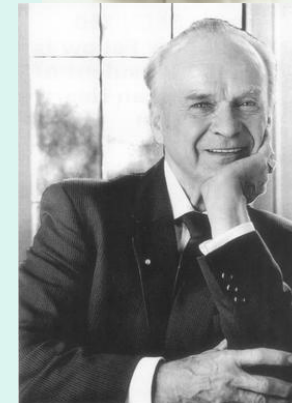
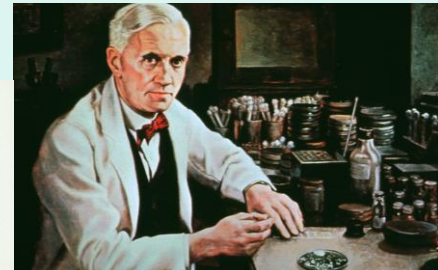
Lillehei: μεταμόσχευση ήπατος

Hardy: μεταμόσχευση πνεύμονα

Well: μεταμόσχευση παραθυροειδών

Zirm: μεταμόσχευση κερατοειδούς

Malt/McKann: συγκόλληση άκρων

Εξέλιξη ειδικοτήτων Ανακαλύψεις και επιτεύγματα

- Γενετική:

Wilkins: ελικοειδής δομή DNA $\Rightarrow$ Watson+Crick: χαρτογράφηση DNA

Wilmot: πρώτη κλωνοποίηση 1997

- Γυναικολογία - Μαιευτική:

Παπανικολάου: Pap test για καρκίνο τραχήλου της μήτρας

Sceptoe + Edwards: γονιμοποίηση ωαρίου και γέννηση πρώτου παιδιού του «σωλήνα» 1978

Best + Banting: ινσουλίνη 1922

- Ιατροτεχνολογία

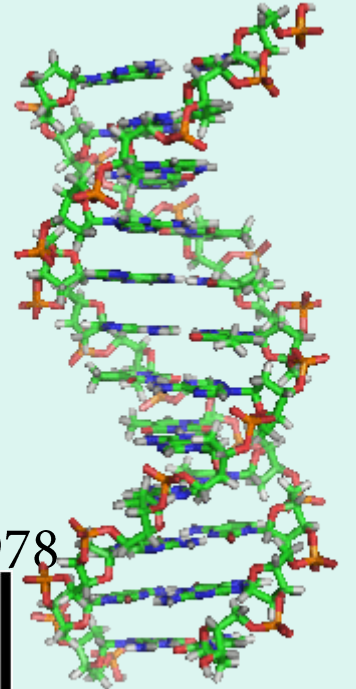
Einthoven: ηλεκτροκαρδιογράφος

Berger: ηλεκτροεγκεφαλογράφος

Ruska: ηλεκτρονικό μικροσκόπιο

Hounsfield: αξονικός τομογράφος 1971 + μαγνητικός τομογράφος 1980

+ απεικοντιστικός τομογράφος 1995

Εξέλιξη ειδικοτήτων Ανακαλύψεις και επιτεύγματα

- Οφθαλμολογία, μικροχειρουργική

Maimen: ακτίνες laser

Yalow: ραδιοϊσότοπα σε κλινική χρήση

- Πρόληψη νοσημάτων-εμβόλια:

Τετάνου (1914), φυματίωσης (1920),
διφθερίτιδας (1930), κοκκύτης (1939),
γρίπης (1940), πολιομυελίτιδας (1955),
ιλαράς και ερυθράς (1960), παρωτίτιδας
(1968), πνευμονιόκοκκου (1978),
ηπατίτιδας Β (1980), ηπατίτιδας Α
(1998)

- Δημόσια υγεία:

Στο **Λονδίνο** το πρότυπο σύστημα
υγείας των πολιτών. Το 1948 το πρώτο
Εθνικό σύστημα Υγείας.

ΣΤΟ ΕΠΟΜΕΝΟ ΜΑΘΗΜΑ

10. Η νοσηλευτική στους πολέμους 19^{ος} – 20^{ος} αι.